

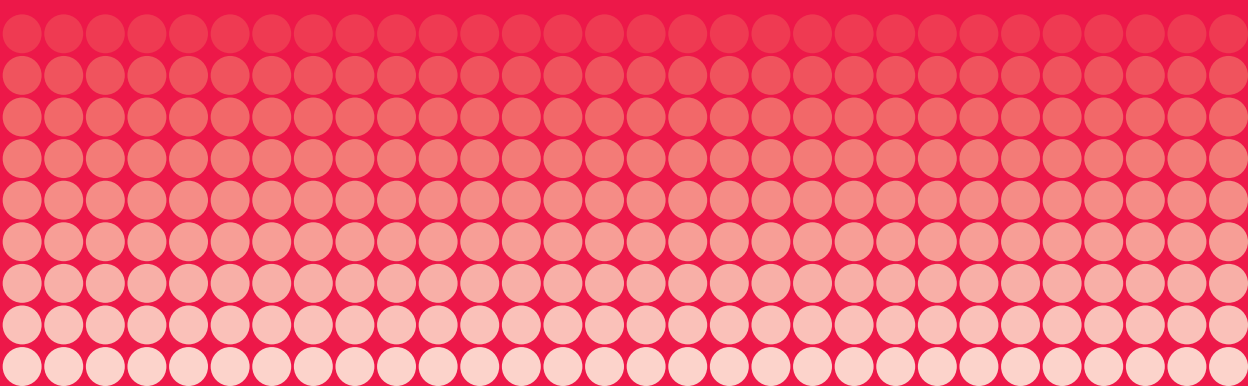
sipri

SIPRI YEARBOOK 2016

Armaments,
Disarmament and
International
Security

Resum en català

L'ANUARI DEL SIPRI

El *SIPRI Yearbook 2016* presenta un recull d'informacions originals en àmbits com ara la despesa militar mundial, les transferències internacionals d'armes, la producció d'armes, les forces nuclears, els conflictes armats i les operacions de pau multilaterals, juntament amb les anàlisis més actuals d'aspectes importants del control d'armes, la pau i la seguretat internacional. L'anyari, publicat per primera vegada el 1969, està escrit per investigadors del SIPRI i experts convidats.

Aquest quadern resumeix el contingut del *SIPRI Yearbook 2016* i aporta exemples de les dades i les anàlisis que conté.

ÍNDEX

1. Introducció	1
Part I. Conflictes armats i gestió dels conflictes, 2015	
2. El conflicte armat a l'Orient Mitjà	2
3. Funció i repercussió de les sancions internacionals sobre l'Iran	4
4. Suport exterior en guerres civils i altres conflictes armats	5
5. La implantació del procés de pau a Mali	6
6. Tendències en les dades sobre conflictes armats	7
7. Operacions de pau i gestió dels conflictes	9
Part II. Seguretat i desenvolupament, 2015	
8. Dones, pau i seguretat	11
9. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes de l'assistència i el desenvolupament en llocs perillosos	12
10. Tecnologies de la informació i la comunicació, ciberseguretat i desenvolupament humà	13
11. Fragilitat i resiliència a la Unió Europea	14
12. Clima i seguretat	16
Part III. Despesa militar i armaments, 2015	
13. Despesa militar	17
14. Producció d'armes i serveis militars	19
15. Transferències internacionals d'armes	20
16. Forces nuclears al món	22
Part VI. No-prolifерació, control d'armes i desarmament, 2015	
17. Control d'armes nuclears i no-prolifерació	24
18. Reducció de les amenaces a la seguretat que representen els materials químics i biològics	25
19. Controls del comerç d'armes i del material de doble ús	26

1. INTRODUCCIÓ. SEGURETAT INTERNACIONAL, ARMAMENTS I DESARMAMENT

DAN SMITH

Quin és el balanç de pau i seguretat per al 2015? Alguns dels esdeveniments permeten parlar d'un any força dolent pel que fa a l'estabilitat internacional i la seguretat humana. En la part negativa figuren els atacs terroristes a l'Iraq i Síria, a Ankara, Istanbul i París, a Tunísia, l'Afganistan, Nigèria i el Pakistan, amb el teló de fons d'un increment del nombre de conflictes armats, alguns dels quals s'han intensificat notablement. Es van produir grans fluxos de refugiats i emigrants de països afectats per conflictes i es van incrementar les tensions entre els estats de l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN) i Rússia per Ucraïna i Síria.

En la part positiva, en primer lloc, l'Iran i els EUA van resoldre les seves diferències i, amb cinc estats més i la Unió Europea, van acordar un pla integral d'acció conjunta per regular el programa nuclear iranià. Això va eliminar un gran escull en la política de l'Orient Mitjà, tot i que les bondats del pacte no són acceptades per tots.

La segona novetat positiva va ser l'acord a l'ONU sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), o Agenda 2030, que estableixen una agenda ambiciosa al voltant de la pobresa i la pau. La tercera va ser l'Acord de París sobre el Canvi Climàtic, on la comunitat internacional va acordar mesures ambicioses per limitar l'escalfament global i augmentar la capacitat dels països afectats per adaptar-se als efectes inevitables del canvi.

Fent una valoració general de l'any, hi ha raons tan per ser pessimistes com

optimistes. Les dades sobre conflictes armats indiquen una inversió de les dues dècades de pau posteriors a la guerra freda. A l'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica, els fets de 2011 ja no semblen tant una Primavera Àrab com l'inici d'una dècada d'inestabilitat i conflicte. L'avió rus de passatgers que es va abatre l'octubre de 2015 i els múltiples atacs de París al novembre indiquen que la violència de la regió no coneix fronteres.

La represàlia pels atemptats terroristes no sembla que pugui posar fi a la violència ni aportar seguretat. Després de 14 anys de "guerra contra el terrorisme", l'abast internacional d'al-Qaeda i Estat Islàmic ha crescut, i això porta a una conclusió incòmoda: la pau no està ben atesa per la diversitat d'institucions internacionals i governs, ni les seves forces i instruments que actualment es dediquen a potenciar la seguretat i l'estabilitat internacional. Potser no estigui en retrocés, la pau, però sí que està en perill.

Els ODS i l'Acord de París demostren que la comunitat internacional disposa dels mitjans per establir agendes i objectius ambiciosos i generar consensos. Un esforç diplomàtic intensiu va fer possible l'acord al voltant del programa nuclear iranià i, almenys sobre el paper, del conflicte a Ucraïna. No va ser tan efectiu a Líbia, Síria i el Iemen. Com sempre, en les qüestions on es va arribar a un acord, cal veure com s'aplicarà. Certament, l'anàlisi del 2015 potser només pot acabar amb un interrogant. ●

2. EL CONFLICTE ARMAT A L'ORIENT MITJÀ

El 2015, l'Orient Mitjà va continuar sent un focus d'inseguretat per a molts dels seus països i habitants, i d'amenaques i problemes profunds per als països veïns, especialment en la forma d'atacs terroristes, com a París, i del desplaçament d'un gran nombre de refugiats.

Entre les principals novetats de l'any figuren la intensificació dels atacs militars d'una coalició de països encapçalada per l'Àrabia Saudita contra els insurgents houthi i els seus aliats al Iemen; la continuació de la guerra a Síria i la intervenció russa el setembre de 2015; la continuació i l'increment de la violència cega entre Israel i Palestina; l'agreujament de la guerra civil a Líbia, amb Estat Islàmic (EI) guanyant terreny a la costa oriental; els desafiaments contra el Govern iraquí tant d'EI com de les reivindicacions separatistes dels líders kurds, i a Egipte la intensificació del conflicte al Sinaí amb la participació d'un grup afiliat a EI, que va reivindicar la destrucció d'un avió rus de passatgers el 2015.

Estat Islàmic i la resposta internacional

El 2015, EI controlava grans extensions de territori a l'Iraq i Síria, i tenia grups afiliats i partidaris a diversos estats. El grup dirigia desenes de milers de combatents a l'Iraq i Síria, i els atacs terroristes atribuïts a EI fora d'aquests dos països van demostrar la seva capacitat d'amenaçar societats d'altres països de l'Orient Mitjà, l'Àfrica, el sud asiàtic i Europa.

Provocar la confrontació directa amb potències hostils i atemptar contra la població semblen objectius bàsics del grup i part del que els seus líders veuen com el conflicte de civilitzacions profetitzat. La

interdependència dels conflictes i les crisis polítiques a l'Iraq, Síria i altres països on actuen combatents d'EI, com també la gran diversitat de països on recluta combatents i altres tipus de suports, complica els esforços per abordar l'amenaça. Per derrotar EI caldrà calmar la revolta musulmana sunnita que s'ha propagat arreu del món àrab des de 1979, refredar la lluita per la influència i la supremacia entre l'Àrabia Saudita sunnita i l'Iran xiïta, i abordar els orígens socials i culturals de la radicalització.

Els fluxos de refugiats

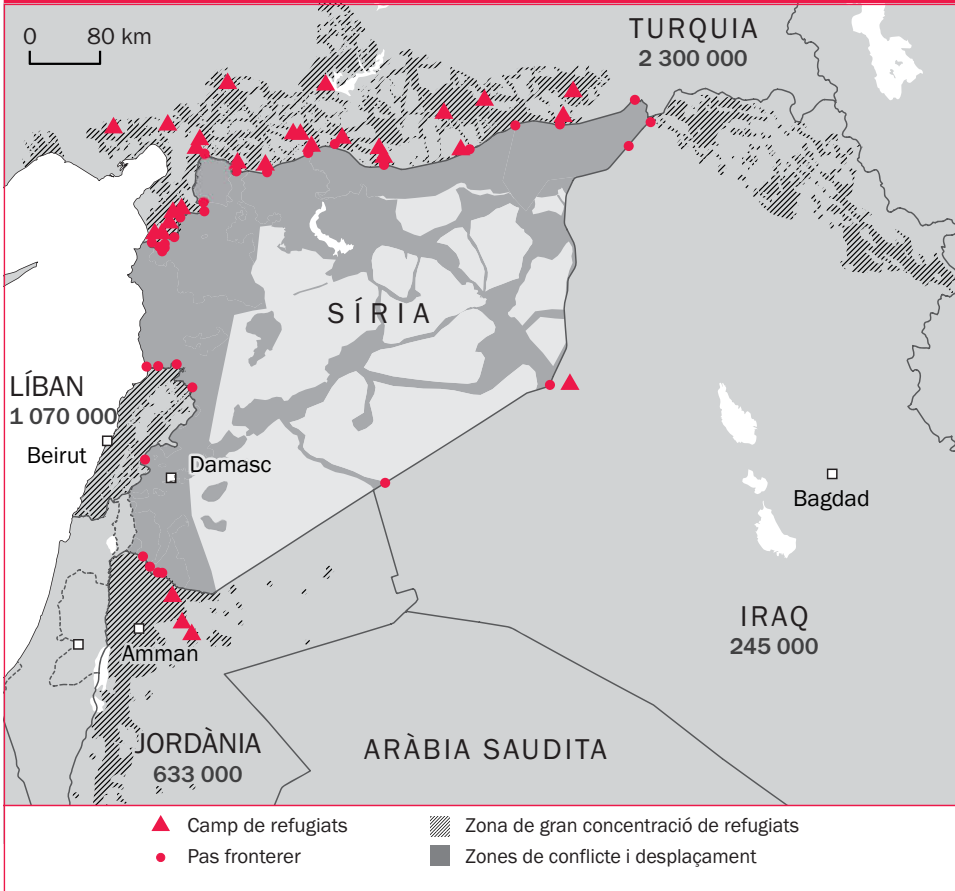
Les guerres a l'Iraq i Síria han desplaçat 4 milions d'iraquians i 12 milions de sirians. Els tres països que actualment acullen més refugiats són Jordània, el Líban i Turquia. A quatre països àrabs ha sorgit una considerable nova classe baixa de ciutadans: a Síria i l'Iraq, milions de desplaçats interns viuen en condicions precàries, fugint dins del seu propi país; al Líban i Jordània, els refugiats s'han establert a les regions més pobres, fet que ha disparat les poblacions vulnerables. Si no s'hi posa remei, les conseqüències que per a la regió té la polarització per raons identitàries i l'expansió de les poblacions vulnerables tindran profundes repercussions per a l'estabilitat regional i internacional.

Els kurds a l'Orient Mitjà, 2015

Durant el 2015 es van produir novetats importants en la trajectòria política dels kurds a Turquia, l'Iraq i Síria. Els kurds, una població estimada de 30 milions de persones, en general s'han mantingut fermes, políticament i militarment, i continuaran sent una part inseparable i difícil d'ignorar en la política regional. A Turquia es va bloquejar una via política per

REFUGIATS SIRIANS ALS PAÏSOS VEÏNS

resoldre la qüestió kurda, però a l'Iraq i Síria les forces kurdes van aconseguir victòries clares contra EI, fet que va incrementar la seva legitimitat davant d'Occident i els va permetre ampliar les zones sota el seu control. Amb tot, el desenllaç polític per als kurds a Turquia i la viabilitat de les aspiracions kurdes a Síria i l'Iraq per continuar la seva lluita política després d'EI són interrogants oberts.

La dinàmica regional a l'Iran

L'acord de juliol de 2015 que regulava el programa de tecnologia nuclear iranià es va

destacar com un exemple de gestió cooperativa del risc de conflicte, però queden pendents complexes qüestions tècniques i polítiques sobre la seva implantació i verificació. En els darrers vint anys l'Iran ha passat a ser una potència de l'*statu quo* que intenta mantenir relacions i consolidar la seva posició a la regió. La seva influència actual en els afers regionals es deriva sobretot de la manca d'estabilitat dels seus veïns. Amb tot, les seves relacions amb l'Aràbia Saudita s'han deteriorat i això està afectant les zones de conflicte a tota la regió. ●

3. FUNCIÓ I REPERCUSSIÓ DE LES SANCIONS INTERNACIONALS SOBRE L'IRAN

És possible que el Pla Integral d'Acció Conjunta (PIAC) acordat el juliol de 2015 no resolgui per sempre els desacords sobre el programa nuclear iranià, però sí que ha reduït les tensions sobre la qüestió i ha proporcionat un marc que podria eliminar el risc d'una crisi greu entre l'Iran i la comunitat internacional.

Les sancions internacionals van ser un factor important abans de l'acord i ho continuaran sent durant la seva aplicació. Les sancions imposades pels EUA ja estaven en vigor abans que s'intensifiquessin les tensions al voltant del programa nuclear iranià, però, amb la intensificació de la crisi, es van imposar a l'Iran diferents tipus de sancions (financeres, comercials, sobre el comerç d'armes convencionals i material de doble ús, i sobre el desplaçament i el transport) que van englobar un gran ventall de mesures, des de selectives fins a generals.

Les sancions de les Nacions Unides

L'ONU va aplicar sancions selectives, relacionades amb el sector nuclear, a la transferència d'armes i material de doble ús i contra persones i entitats iranianes; altres interlocutors, sobretot els EUA i la Unió Europea, van aplicar sancions força més àmplies. Aquestes sancions autònomes, no derivades de decisions de l'ONU, van introduir restriccions reclamades en resolucions de l'ONU, però no exigides. Amb el temps també es van començar a incloure certs tipus de sanció —en particular en relació amb les transaccions financeres— que no tenien cap referència clara en les decisions de l'ONU.

Si es considera que les sancions més generals han estat un factor important que ha afavorit el PIAC, es podria defensar que les àmplies sancions financeres i comercials de futures resolucions del Consell de Seguretat siguin obligatòries. Això almenys podria capgirar en part la tendència recent d'afavorir sancions més selectives per tal de reduir impactes secundaris no intencionats.

Alleujament de les sancions

El PIAC obre la porta a alleujar les sancions imposades a persones i entitats iranianes. Aquest alleujament, però, es limita a sancions relacionades amb el sector nuclear i l'Iran continua subjecte a molts altres règims de sancions. Si l'Iran considera que l'alleujament proporcionat en virtut del PIAC es veu debilitat per les mesures aplicades en altres règims de sancions, l'acord podria perillar.

Comprendre la funció i la repercussió de les sancions en relació amb el programa nuclear iranià és important *per se*, però també com un indicador de la funció de les sancions en les disputes internacionals. ●

4. SUPORT EXTERIOR EN GUERRES CIVILS I ALTRES CONFLICTES ARMATS

Almenys dues terceres parts dels conflictes interns actius des de 1975 han rebut alguna mena de suport exterior d'altres estats. Aquest suport pot incloure la participació directa de personal militar i de seguretat, però també formes indirectes d'ajuda, com ara subministrament d'informació o suport logístic, finançament, refugi o entrenament. Les intervencions militars en els conflictes interns d'altres estats han augmentat més del doble des del setembre de 2001, i en els darrers anys la tendència ha estat incrementar el contingent de soldats sobre el terreny. El suport exterior és una variable essencial en la dinàmica dels conflictes: sovint fa més cruent el conflicte, allarga els enfrontaments i incrementa les dificultats per arribar a una solució negociada. Les proves també indiquen que cada cop és més freqüent atacar la població civil i que hi ha més risc que s'iniciïn conflictes interns.

La investigació del suport exterior en guerres civils demostra com han anat canviant els patrons de suport. Dos conflictes armats actuals —Síria i Ucraïna— exemplifiquen per què les guerres civils no solen ser només afers interns; també il·lustren tipus de conflictes radicalment diferents, en part a causa del tipus de suport exterior que reben.

Síria

Síria ha quedat devastada per una guerra civil iniciada el 2012 que també ha servit com un camp de batalla on potències exteriors han delegat el seu enfrontament. El 2015 una sèrie d'intervencions i contraintervencions cada cop més enèrgiques de potències exteriors en nom

dels seus aliats sirians estatals i no estatals o delegats va iniciar una escalada dramàtica en la intervenció de terceres parts. Les negociacions per trobar una solució política a la guerra van obrir un altre fòrum per resoldre aquesta contesa. La intervenció militar de Rússia el setembre de 2015 en nom del Govern sirí va ser un punt d'inflexió important, però sembla improbable que propiciï una victòria militar definitiva o una resolució política estable. De fet, és possible que només empenyi Síria cap a camins nous i imprevisibles.

Ucraïna

Designar el conflicte a Ucraïna com una 'guerra civil' es contradiu amb la naturalesa de la intervenció de Rússia, l'abast de la qual ja és per si mateix controvertit. A Ucraïna hi havia una base per al conflicte civil a finals de 2013, però es pot afirmar que la majoria dels detonants que van transformar una situació de conflicte local en violència i guerra —l'aparició de les primeres forces paramilitars i després militars, armes i altres recursos— són atribuïbles a Rússia o als partidaris russos i ucraïnesos del president ucraïnès deposat, Viktor Ianukóvitx. El suport occidental al Govern ucraïnès provisional no sembla que hagi tingut tant d'impacte en el conflicte. El primer alto el foc important i la posterior retirada de tropes russes de l'est d'Ucraïna el setembre de 2015 van coincidir amb la intervenció russa a Síria. Amb tot, a finals de 2015, quan semblava que es desenredava l'acord de Minsk II, el camí cap a la pau d'Ucraïna internament i amb Rússia continuava sent incert. ●

5. LA IMPLANTACIÓ DEL PROCÉS DE PAU A MALI

El procés de pau actual a Mali va donar lloc a un acord de pau a mitjan 2015. El conflicte, que va començar al nord del país el gener de 2012, va desplaçar al voltant d'una quarta part de la població de les regions septentrionals a altres parts de Mali i països veïns. El juliol de 2014 es va signar una declaració de cessament de les hostilitats i un full de ruta consensuat per a les negociacions de pau, fet que aplanava el camí per a les converses de pau d'Alger. La firma de l'acord de pau va ser el resultat d'un any de negociacions, encapçalades per Algèria i amb la participació de nombroses organitzacions internacionals i de països veïns.

Els obstacles per implantar l'acord de pau

Es poden identificar quatre grans obstacles: (a) la complexitat del conflicte; (b) la fragmentació dels interlocutors implicats; (c) l'increment de la presència de grups extremistes violents al nord de Mali, i (d) el creixement de la delinqüència organitzada.

El conflicte principal al país es deriva de la demanda d'autodeterminació per part del moviment tuareg, que s'ha manifestat en insurreccions o rebel·lions periòdiques d'ençà de la independència maliana el 1960, però que enfonsa les seves arrels en la història de Mali i el Sahel. Amb els anys, arran del conflicte principal i d'una mala resolució, al nord de Mali s'han desencadenat molts altres conflictes entre comunitats i dins d'elles, i s'ha generat una dinàmica complexa on han proliferat els grups armats.

A més, l'extremisme religiós violent i la delinqüència organitzada tenen interrelacions complexes amb el conflicte armat. Els grups extremistes violents van

participar en l'enfrontament i van acabar transformant la rebel·lió política armada dels tuaregs en una insurrecció religiosa. Això va tenir conseqüències sinistres per als malians perquè els grups vencedors van imposar formes desviades i violentes de la xaria a les zones del nord de Mali que van ocupar temporalment.

Les intervencions militars exteriors de forces franceses, africanes i de l'ONU han empès els grups extremistes a la clandestinitat, però no han estat derrotats i periòdicament recorden a la població la seva existència. El fet que Líbia hagi esdevingut una altra base per a grups extremistes, i en particular d'Estat Islàmic, és un altre motiu de preocupació.

L'acord de pau de 2015 dóna molta importància a la governança i a qüestions socioeconòmiques i culturals. Amb tot, el procés de pau té un enfocament doble: la seguretat política i humana interna i l'extremisme violent transnacional i la delinqüència organitzada. Els objectius són ambiciosos i la implantació requerirà la participació i el compromís de molts interlocutors. Aquest és el cinquè acord de pau entre l'Estat malià i el moviment armat tuareg, xifra que dóna fe de la dificultat per resoldre aquest conflicte persistent, fins i tot sense els obstacles afegits que genera l'extremisme violent i la delinqüència organitzada. ●

6. TENDÈNCIES EN LES DADES SOBRE CONFLICTES ARMATS

Malgrat l'increment recent en la disponibilitat i validesa dels conjunts de dades sobre les diverses formes de violència, persisteixen grans interrogants sobre el seu abast i les tendències actuals. S'ha produït en les darreres dècades un descens progressiu i general en el nivell de violència? Si és així, les tendències actuals en els conflictes armats indiquen un retrocés d'aquesta pau?

Els patrons del conflicte armat, 2006–15

Segons el Programa de Recopilació de Dades sobre Conflictes d'Uppsala, el nombre de conflictes armats actius va passar de 41 el 2014 a 50 el 2015, en gran part a causa de l'expansió d'Estat Islàmic a nous territoris en 12 països. Dels 50 conflictes actius, només un implicava estats (Índia-Pakistan). La resta es lliurava dins d'estats i implicava governs (19), territoris (29) o ambdós (1). No obstant això, els nivells de violència vinculada als conflictes armats continuen sent molt més baixos que durant la guerra freda, en part perquè la comunitat internacional ha millorat els mecanismes per abordar-los.

Retrocés de la pau? La funció de la participació estrangera en conflictes armats

Quant trigarà el rebrot actual de conflictes armats a traduir-se en un retrocés de la pau? El descens en el nombre de morts en enfrontaments des de 1979 es va deure principalment al descens de la participació estrangera en els conflictes armats de l'est asiàtic. L'agreujament del patró de participació estrangera en conflictes armats a l'Orient Mitjà és el principal factor que podria fer retrocedir la pau.

DISTRIBUCIÓ REGIONAL I NOMBRE TOTAL DE CONFLICTES ARMATS, 2006–15

Un conflicte concret pot representar una gran proporció de morts en enfrontaments, com en el cas de la guerra civil de Cambodja de 1967-75 i 1978-98 i ara a Síria. Entre els dos conflictes es poden traçar molts paral·lelismes i treure'n idees, sobretot que una solució negociada al conflicte cambodjà només va ser possible després que les parts estrangeres resolguessin les seves diferències.

L'estat de violència i conflicte en l'era dels ODS

L'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 16 exhorta la comunitat internacional a “promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tothom i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells”. Un sistema transparent de recopilació de dades sobre violència política i social és essencial per abordar la vulnerabilitat dels ciutadans davant la violència. Una de les vies més prometedores és reforçar l'autoritat i la capacitat de les institucions locals per recopilar, codificar, gestionar i analitzar dades de conflictes d'una manera sistemàtica. L'obtenció de múltiples tipus

de dades garantirà que la informació recopilada sigui: útil per fer anàlisis comparades i fer un seguiment global del progrés per assolir l'ODS 16; definida, rellevant i aplicable localment, i efectiva per mostrar en quin grau la població sent que la seva societat és justa, pacífica i inclusiva.

Registre de víctimes en conflictes armats

L'obligació dels estats de portar un registre de les víctimes, sobretot pel que fa a la protecció dels civils, en gran mesura continua sense complir-se. La comptabilització de baixes militars és una pràctica habitual dels estats, que no tenen tanta cura en el recompte de civils morts, però cada cop són més els qui demanen que totes les víctimes en conflictes armats quedin degudament registrades.

L'estimació de víctimes tan sols és això, una xifra aproximada de les morts que es poden haver produït. El registre de víctimes intenta saber del cert quantes persones han mort, com, quan i on. El manteniment de registres detallats de les morts té per objectiu fer un seguiment dels diversos tipus de dany infligit a una societat i d'humanitzar les víctimes. En molts conflictes, el registre més efectiu ja el duen a terme organitzacions de la societat civil. En essència, aquesta pràctica és una manera d'humanitzar les víctimes, de reconèixer-les i de protegir els qui no han mort. ●

L'ÍNDEX DE PAU GLOBAL, 2016

L'índex de pau global (IPG), elaborat per l'Institut per a l'Economia i la Pau, utilitza 23 indicadors per classificar 163 nacions i territoris. L'IPG de 2016 mostra un descens continuat de la pau mundial. L'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica en van representar el deteriorament principal. A l'Amèrica Central i el Carib es va registrar una millora regional. El descens general continua impulsat sobretot per canvis negatius en els indicadors que mesuren: (a) el nombre de refugiats i desplaçats; (b) l'impacte del terrorisme, i (c) el nombre de conflictes interns i externs, i la xifra relacionada de morts en enfrontaments.

Classificació	País	Puntuació	Variació
1	Islàndia	1,192	-0,007
2	Dinamarca	1,246	+0,028
3	Àustria	1,278	-0,007
4	Nova Zelanda	1,287	-0,025
5	Portugal	1,356	-0,092
25	Espanya	1,604	+0,043
159	Somàlia	3,414	+0,105
160	Afganistan	3,538	+0,036
161	Iraq	3,570	+0,021
162	Sudan del Sud	3,593	+0,003
163	Síria	3,806	+0,040

7. OPERACIONS DE PAU I GESTIÓ DELS CONFLICTES

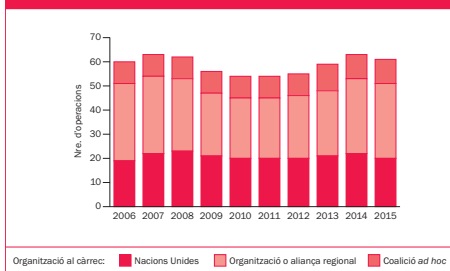
Tendències i novetats en les operacions de pau el 2015

El 2015 va ser un any de consolidació pel que fa a les tendències i novetats en les operacions de pau. Hi van haver conflictes i crisis, però els esforços internacionals per resoldre'ls poques vegades van requerir noves o grans operacions de pau.

De missions relativament petites se'n van iniciar quatre i concloure tres. Una missió d'assessorament militar més petita de la Unió Europea va substituir l'Operació Militar de la UE a la República Centreafricana (RCA) (EUFOR RCA). El Mecanisme de Verificació i Vigilància de l'Autoritat Intergovernamental per al Desenvolupament al Sudan del Sud va donar pas a un nou mecanisme de supervisió de l'alto el foc després de l'acord de pau. L'OTAN va reemplaçar la seva missió a l'Afganistan. A Mali la UE va establir una altra missió i a la Costa d'Ivori França va posar fi a l'Operació Licorne. En total, al 2015 hi va haver dues operacions de pau actives menys que el 2014.

Les 61 operacions que hi havia actives el 2015 tenien 162.703 efectius sobre el terreny, una mica més que l'any anterior. Això va aturar la caiguda del total d'efectius desplegats en operacions de pau iniciada el 2012. L'ONU va continuar sent l'actor principal, ja que va desplegar prop d'una tercera part de les operacions de pau (20 de 61) i el 70% dels efectius (113.660 de 162.703), un increment de 3.336 efectius el 2015 en relació amb el 2014.

NRE. D'OPERACIONS DE PAU MULTILATERALS, PER TIPUS D'ORGANITZACIÓ AL CÀRREC, 2006-15

Raons de la consolidació de 2015 i perspectives de futur

En primer lloc, els obstacles geopolítics, els processos de pau dèbils o l'entorn de seguretat són factors que exclouen en molts conflictes l'establiment de noves operacions de pau. En segon lloc, els països on els interessos de les grans potències convergeixen i la situació permet desplegar-ne una, ja acollien operacions de pau. En tercer lloc, en els seus esforços per gestionar els conflictes i fer front a grups gihadistes com Estat Islàmic i Boko Haram, els interlocutors internacionals i regionals confiaven en altres mitjans, com ara intervencions militars i el suport directe o indirecte de delegacions locals.

És difícil predir per on aniran els trets l'any que ve. La llista d'operacions que es poden concloure és àmplia i el nombre de missions i efectius desplegats es podria reduir, però també es podrien establir grans operacions d'estabilització a països com Burundi, Líbia, Síria, Ucraïna i el Iemen.

El Grup d'Alt Nivell Independent sobre Operacions de Pau de l'ONU

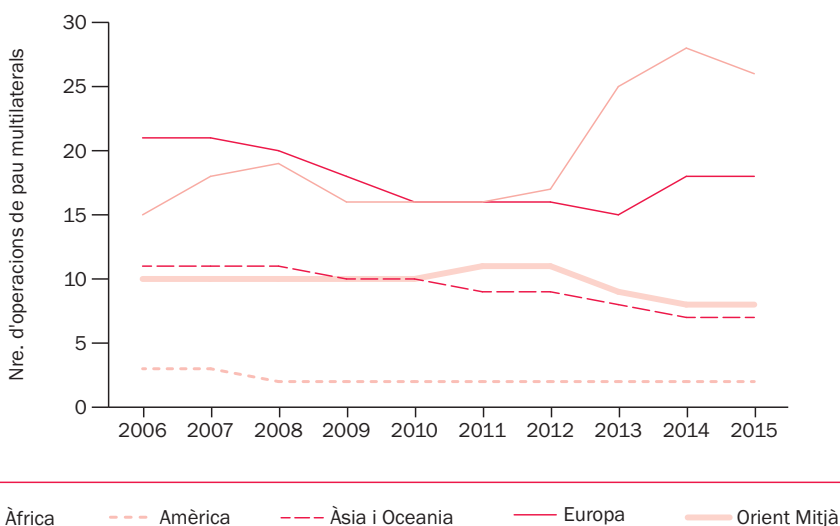
Al llarg de l'any, el Grup d'Alt Nivell Independent sobre Operacions de Pau de l'ONU (HIPPO) va presentar la seva revisió

al secretari general de l'ONU, juntament amb recomanacions per millorar les futures operacions de pau, però caldrà veure com s'apliquen, aquestes recomanacions. En no vincular l'HIPPO a altres processos de revisió importants, s'ha perdut una bona oportunitat per aconseguir un impacte sobre tot el sistema de l'ONU. També hauria estat útil establir recomanacions més clares sobre com han d'abordar les operacions de pau de l'ONU situacions on no hi ha "pau per mantenir" o no es pot donar suport a cap procés polític. A mesura que les missions d'estabilització de l'ONU són més comunes i el personal de manteniment de la pau ha de fer front a amenaces asimètriques i no convencionals, la mera precaució ja no és suficient. La planificació de les operacions de pau de l'ONU hauria de preveure i incorporar l'alta probabilitat d'un component d'estabilització. El secretari general de l'ONU va presentar un informe on explicava la seva intenció

d'implantar les recomanacions de l'HIPPO, moltes de les quals van ser ratificades pels estats membres de l'ONU a la Cimera de Líders sobre el Manteniment de la Pau. Malgrat les promeses sense precedents i el restabliment del suport a les operacions de pau a la Cimera de Líders sobre el Manteniment de la Pau, el 2015 la reputació de l'ONU es va veure greument danyada per les denúncies sobre explotació i abusos sexuals i encobriment a la RCA, la qual cosa també va afectar les seves iniciatives. Els sistemes per abordar aquests abusos són clarament insuficients i és urgent fer cas de l'exigència de canvi plantejada per l'HIPPO. ●

NRE. D'OPERACIONS DE PAU MULTILATERALS, PER REGIÓ, 2006-15

8. DONES, PAU I SEGURETAT

L'agenda Dones, Pau i Seguretat (DPS) consisteix en vuit resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU que incorporen la igualtat de gènere en els àmbits de la pau i la seguretat. Aquesta perspectiva exigeix la participació de les dones en la prevenció dels conflictes armats i la consolidació de la pau, així com la protecció de dones i nenes en conflictes. La resolució fundacional de l'agenda DPS, la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU, aprovada per unanimitat l'octubre de 2000, era la primera que abordava l'impacte dels conflictes armats sobre les dones i la contribució d'aquestes a la resolució dels conflictes i a la pau sostenible. Aquesta agenda oficial ha donat lloc a una comunitat multinacional d'experts constituïda per governs, interlocutors del sector privat, investigadors i, especialment, societat civil. Molts dels seus integrants tenen el seu origen en el moviment pacifista femení.

Tot i que l'agenda DPS ha rebut elogis perquè promou un millor coneixement de la importància de la igualtat de gènere dins del discurs internacional sobre pau i seguretat, també ha rebut crítiques per la manca de voluntat política i de finançament per implantar-la. A més, la manca d'estratègies per implantar-la i d'instruments per avaluar-la i supervisar-la continuen sent qüestions preocupants.

La Resolució 2242 del Consell de Seguretat de l'ONU és la incorporació més recent al conjunt d'instruments de DPS i reflecteix alguns dels nous reptes en la pau i la seguretat mundials, sense oblidar el canvi climàtic, el nombre creixent de refugiats i desplaçats internacionals, i l'extremisme violent.

El 15è aniversari de la Resolució 1325

Aquesta efemèride va oferir una oportunitat per reflexionar sobre la direcció actual i futura de l'agenda DPS. El 2015 hi va haver quatre grans processos de revisió: la revisió d'alt nivell de Dones, Pau i Seguretat; l'estudi global sobre la implantació de la Resolució 1325; l'informe del Grup d'Alt Nivell Independent sobre Operacions de Pau de l'ONU, i l'informe del Grup Consultiu d'Experts per a la Revisió de 2015 de l'Estructura de Consolidació de la Pau de les Nacions Unides. Els dos darrers van aportar dades importants sobre l'estat actual de la implantació de la Resolució 1325 específicament dins de les operacions de pau i consolidació de la pau de l'ONU.

Reforma del sector de la seguretat i salut

La implantació de l'agenda DPS en la reforma dels sectors de la seguretat i de la salut demostra que tots els àmbits de la societat i el govern són necessaris, però els seus resultats són ambivalents. S'ha aconseguit un cert progrés, però queda molt per fer per aconseguir que els programes de reforma del sector de la seguretat, per exemple, tinguin en compte la igualtat de gènere i incloguin una participació directa i significativa de les dones.

Com a nota optimista, val a dir que s'ha creat una norma de transversalització de gènere i s'ha incrementat la consciència de gènere al voltant dels conflictes, en concret pel que fa a la violència sexual en els conflictes armats. Amb tot, hi continua havent grans obstacles per implantar i crear un canvi substancial en la vida quotidiana de les dones afectades per conflictes. ●

9. ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I ELS REPTES DE L'ASSISTÈNCIA I EL DESENVOLUPAMENT EN LLOCS PERILLOSOS

Els esdeveniments de 2015 van convertir l'any en un de particularment important per a la seguretat i el desenvolupament. Els ODS van plasmar una nova agenda de desenvolupament i diversos processos de revisió van avaluar què funciona i què no en aquest camp. Les perspectives de complir els ODS i els reptes paral·lels de proporcionar assistència humanitària i al desenvolupament en llocs perillosos van continuar sent objecte de debat.

L'agenda dels ODS ha ampliat el seu abast en relació amb els objectius de desenvolupament del mil·lenni (ODM, 2000-15) i, per tal que es compleixi, s'estan readaptant nombroses iniciatives de revisió i reforma. Els problemes de desenvolupament són especialment greus per als 2.580 milions de persones que viuen en llocs perillosos (països amb una alta incidència de morts violentes i focus d'una gran xifra de refugiats i/o desplaçats). Els llocs perillosos representen el 36% de la població mundial, però el 61% de la pobresa i el 67% dels infants que probablement no acabaran la seva educació secundària en els pròxims 15 anys. Els problemes de desenvolupament als llocs perillosos també són problemes de seguretat: el 78% de les morts violentes arreu del món es produeixen en llocs perillosos, el 98% dels refugiats mundials vénen d'aquests llocs, on s'acull el 97% dels desplaçats interns.

Emergències humanitàries del 2015

La majoria de les emergències mundials s'esdevenen en llocs perillosos, de manera que els problemes d'assistència i

desenvolupament continuaran interrelacionats al llarg del període de 15 anys que abasta l'agenda dels ODS. Un repàs breu de les principals emergències humanitàries del 2015 posa en relleu l'escala i l'abast de la catàstrofe humanitària i la resposta que s'hi dona. Gairebé totes aquestes emergències passen en llocs perillosos, fet que demostra, un cop més, que l'assistència i la seguretat estan interrelacionades en les situacions de fragilitat.

El Nepal i l'Afganistan

El terratrèmol del Nepal de 2015 resumeix la resposta internacional, l'eficàcia de la qual es pot valorar amb una avaluació de l'impacte. Aquests estudis, una pràctica habitual en el desenvolupament, aplicats a l'assistència humanitària, haurien d'ajudar a trobar respostes més eficaces i efectives per a catàstrofes futures.

El Govern afganès i els interlocutors internacionals es van esforçar per facilitar desenvolupament, pau i seguretat humana als afganesos el 2015. El Nepal i l'Afganistan il·lustren els reptes que afronten els estats per facilitar un desenvolupament sostenible quan coincideixen fragilitat, violència i emergències. ●

10. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ, CIBERSEGURETAT I DESENVOLUPAMENT HUMÀ

Existeix un vincle entre l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), la ciberseguretat i el desenvolupament humà. Les TIC proporcionen a la població un potencial sense precedents per adquirir coneixements i habilitats i aplicar-los per al seu propi interès i el de la societat. No s'ha fet cap estudi a gran escala per avaluar l'impacte que l'accés a les TIC té sobre el desenvolupament humà als països en via de desenvolupament. Hi ha estudis de casos que posen en dubte el poder transformador positiu de les TIC i que il·lustren que a vegades l'increment del seu accés ha tingut efectes negatius i ha reforçat els patrons existents de dominació i desigualtat. Els estudis a gran escala sobre l'impacte de les TIC en el desenvolupament solen trobar una correlació positiva entre l'increment de l'accés a les TIC i el desenvolupament econòmic.

Riscos i amenaces de la tecnologia

Les TIC també poden generar infinitat de riscos perquè ofereixen nous mitjans per dur a terme activitats malintencionades, mentre que la inseguretat que genera el ciberdelicte té costos econòmics. Les iniciatives per incrementar l'accés a les TIC al món en via de desenvolupament han d'integrar reflexions sobre la ciberseguretat per tal que siguin efectives i sostenibles, però aquestes iniciatives també poden crear riscos per al desenvolupament humà perquè els objectius de seguretat dels estats i els individus no sempre coincideixen. L'increment de la cibervigilància i el filtratge d'Internet poden tenir un efecte

perjudicial sobre els drets humans fonamentals i la seguretat humana.

Abordar la ciberseguretat des d'una perspectiva de la seguretat humana requereix un enfocament integrat que encari els riscos relacionats amb el ciberdelicte i les amenaces tecnològiques sofisticades, però també tenir en compte els principis de l'estat de dret i la bona governança.

Els drets humans digitals

Els països en via de desenvolupament no disposen dels mateixos mitjans tècnics, polítics i jurídics per abordar els riscos que l'accés a les TIC planteja sobre la seguretat humana. Cada cop més, les agències de desenvolupament veuen la necessitat de vincular les iniciatives per democratitzar l'accés a les TIC amb els esforços per reforçar les capacitats nacionals en ciberseguretat i els drets humans digitals.

Les iniciatives per afavorir la ciberseguretat solen comportar suport normatiu i jurídic, formació i assistència tècnica, i cooperació. La Unió Internacional de Telecomunicacions és avui l'interlocutor clau per fomentar aquesta capacitat. El suport als drets humans digitals i la llibertat a Internet sol donar-se a través de l'assistència directa en l'àmbit normatiu, com ara l'establiment d'una legislació sobre la privacitat i la protecció de dades, i d'una normativa sobre vigilància electrònica. No obstant això, no hi ha normes internacionals sobre drets humans digitals. La definició de normes sobre vigilància electrònica també és una qüestió polèmica. Per això, les darreres iniciatives s'han centrat a limitar directament o indirectament la proliferació de la vigilància electrònica i les capacitats de censura als països que les podrien fer servir per cometre violacions dels drets humans. ●

11. FRAGILITAT I RESILIÈNCIA A LA UNIÓ EUROPEA

Per a la UE, la seguretat va ser probablement una qüestió més important el 2015 que en els darrers vint anys. La reflexió sobre la seguretat s'ha vist complicada pels canvis accelerats que s'han produït en la mobilitat global de la població, el lliure moviment de capitals dins un sistema financer fragmentat i insuficientment regulat, la capacitat limitada dels estats per gestionar el canvi, l'evolució de la sobirania dels estats, el ràpid progrés de la tecnologia i la variabilitat demogràfica i els patrons espacials creats per la globalització, la urbanització i la digitalització.

Efectes col·laterals de la guerra i l'extremisme

El 2015, els conflictes a Líbia, Síria/Iraq i Ucraïna van requerir una resposta de la UE per abordar-ne els efectes col·laterals, especialment el desplaçament a gran escala de persones i l'increment de l'amenaça terrorista. Algunes ciutats de la UE van patir atacs terroristes impactants perpetrats per grups i individus d'inspiració religiosa. El novembre de 2015 l'atac contra París, dut a terme per un grup nombrós, alguns integrants del qual tenien formació militar i experiència en zones en conflicte, i amb un suport logístic important, va plantejar un problema diferent a la UE, que ha encarat el terrorisme bàsicament com una qüestió policial.

Els ciutadans de la UE tenen grans expectatives i molts no han conegut cap altre entorn que no sigui pacífic, pròsper i estable. Estan acostumats a moure's amb llibertat, sense gaires preocupacions per la possibilitat de ser víctimes d'atacs, i també

esperen protecció enfront d'episodis inesperats i perturbadors.

Amb tot, unes dues terceres parts dels enquestats en un estudi comunitari d'abril de 2015 creien que la UE patirà més terrorisme i delinqüència organitzada i atribuïen aquest increment a l'expansió d'ideologies extremistes, els efectes col·laterals de la guerra i la inestabilitat política fora de la UE, així com a la pobresa persistent i l'exclusió social. A més, un 70% dels enquestats creien que el canvi climàtic i la contaminació agreujarien les amenaces contra la seguretat.

Una nova estratègia de seguretat interior a la UE

El 2015 la UE va aprovar una nova estratègia de seguretat interior pensant en el terrorisme i la delinqüència organitzada. La seguretat també es va tenir en compte en altres marcs de la política pública. La seguretat energètica es va incloure en un nou marc per crear una unió energètica, com a part d'una política pensada per abordar el canvi climàtic i les seves conseqüències. Va prosseguir la reavaluació de les relacions amb els veïns de la UE.

Els estats membres de la UE són els interlocutors principals en la resposta a les amenaces contra la seguretat, però la UE no és tan sols una plataforma per organitzar el diàleg entre estats i promoure l'intercanvi d'informació voluntari. Els estats membres esperen i insisteixen que els instruments comuns s'apliquin directament per ajudar a encarar reptes complexos i interrelacionats. Els ciutadans esperen que la UE treballi perquè les seves grans expectatives es puguin materialitzar, i no triguen a fer crítiques quan aquesta contribució no sembla donar fruits.

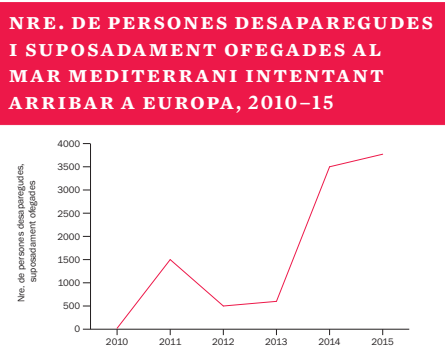
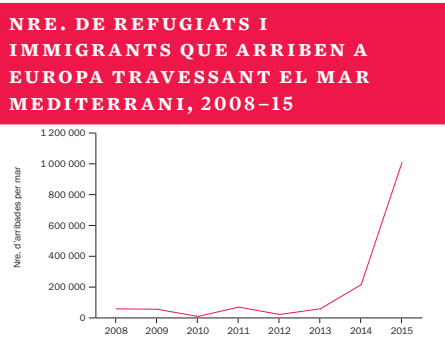
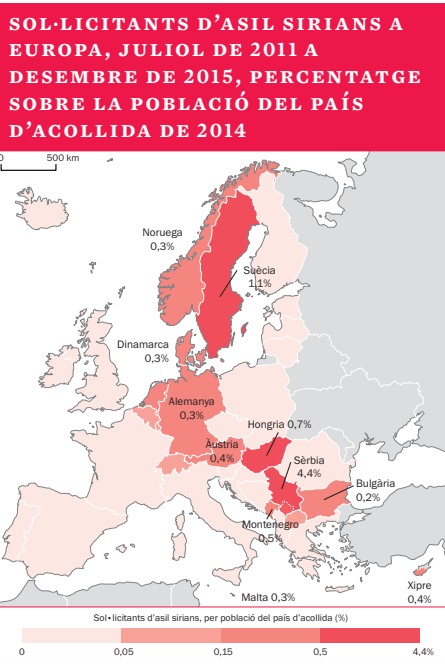

El funcionament de la UE —com ara els cicles de planificació i pressupostos que ocupen 5-7 anys— permet una certa persistència i continuïtat d'acció que, tot i no ser del tot adequada per respondre a les crisis, pot produir canvis estructurals importants. A més, tot i que l'equilibri que s'ha de mantenir en una unió de 28 estats sobirans fa difícil acordar un enfocament comú, el diàleg constant que porta a un acord afavoreix la continuïtat quan es pren una decisió.

Immigració i refugiats

Tot i que la immigració és una competència jurídica exclusiva dels estats membres, les decisions nacionals tenen conseqüències a tota la UE, fins i tot en matèria de seguretat. El 2015, els estats membres van encarregar a la Comissió Europea l'elaboració d'una àmplia agenda sobre immigració que afavorís un enfocament més integrat, en funció de la seva reacció a les propostes.

A diferència de la immigració, la UE sí que disposa d'un marc comú per atendre refugiats procedents de conflictes armats i situacions d'opressió als seus països. No obstant això, tot i que les sol·licituds d'asil són un problema conegut, els procediments existents no es van pensar per fer front a una arribada massiva com la que s'ha produït. Aquesta arribada sobtada requeria una resposta d'emergència. ●

12. CLIMA I SEGURETAT

En els darrers deu anys, científics i polítics han reconegut cada cop més la relació entre canvi climàtic i seguretat. Les proves de les relacions entre els impactes del canvi climàtic i la seguretat humana s'han detallat en l'informe més recent del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC). El primer capítol dedicat a aquest tema afirma que “la seguretat humana estarà cada cop més amenaçada a mesura que el clima canviï”.

Canvi climàtic: un ‘multiplicador d’amenaces’

El canvi climàtic s'entén millor com un ‘multiplicador d’amenaces’ que interactua amb els riscos i les pressions en un context determinat i els agreuja, i pot incrementar la probabilitat d’instabilitat o conflictes violents. L’IPCC demostra que factors contextuals com ara “les rendes per capita baixes, la contracció econòmica i els organismes estatals anòmals” són motors del conflicte i sensibles al canvi climàtic. També revela que “les persones que viuen en llocs afectats per conflictes violents són particularment vulnerables al canvi climàtic” i que “el conflicte influeix fortament la vulnerabilitat als impactes del canvi climàtic”. Aprofundint en aquest tema, el G-7 va encarregar un estudi independent que va identificar en els riscos combinats —la competència pels recursos, la inseguretat dels mitjans de vida, els episodis climàtics extrems, la volatilitat dels preus dels aliments, la gestió transfronterera de l’aigua i els efectes imprevistos de les polítiques del canvi climàtic— algunes de les principals interaccions del canvi climàtic amb la fragilitat. L’estudi també indica que la migració i l’adaptació al canvi climàtic són

molt importants a l’hora d’abordar la seguretat i els riscos de fragilitat.

En consonància amb l’increment de publicacions científiques, les possibles repercussions del canvi climàtic sobre la seguretat han incrementat l’atenció de les autoritats d’exteriors i seguretat, tant nacionalment com internacionalment. Els debats al Consell de Seguretat de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic i la seguretat el 2007 i el 2011 també van destacar la qüestió. El 2011 el Consell de Seguretat va afirmar que “els possibles efectes adversos del canvi climàtic poden agreujar, a la llarga, certes amenaces contra la pau i la seguretat internacionals”.

La resposta normativa internacional

Els responsables polítics internacionals han de fer front a obstacles pràctics per abordar aquestes relacions complexes. Per exemple, els marcs globals de 2015 —com ara els ODS, l’Acord de París sobre el Canvi Climàtic i la Declaració de Sendai per a la Reducció del Risc de Desastres— no reconeixen els riscos relacionats del canvi climàtic i la seguretat, fet que ha inhibit una política i actuació comunes. Amb tot, conceptes com ara la *resiliència* han ajudat a donar a conèixer la idea d’*interconnectivitat* i cada cop hi ha més donants que integren qüestions particulars en les seves polítiques, programes i processos decisoris de finançament. La nova agenda de resiliència té l’oportunitat de proporcionar un tema general que integri els esforços en diferents camps normatius. ●

13. DESPESA MILITAR

Es calcula que la despesa militar mundial el 2015 ha estat d'1,676 bilions de dòlars, xifra que representa un 2,3% del producte interior brut mundial o 228 dòlars per persona. La despesa total va ser un 1% superior en termes reals a la de 2014.

La despesa militar va continuar caient a Amèrica del Nord i l'Europa occidental, tot i que a un ritme més lent que en anys anteriors. La despesa també va caure a l'Amèrica Llatina i Àfrica, en el darrer cas capgirant molts anys d'incrementos. En canvi, va continuar creixent a Àsia i Oceania, l'Europa oriental i als països de l'Orient Mitjà dels quals es disposa de dades.

Les tendències en la despesa militar

La forta caiguda del preu del petroli, iniciada a finals de 2014, va comportar fortes caigudes en la despesa militar a diversos països productors de petroli que havien incrementat aquesta despesa en els darrers anys, quan els preus del cru eren alts. Tot i que en altres països productors de petroli la despesa es va continuar incrementant, el ritme va ser inferior al d'anys previs i la previsió és que caigui el 2016. El boom impulsat pel petroli en la despesa militar no occidental sembla estar arribant a la fi.

La despesa militar dels Estats Units va continuar caient el 2015, però hi ha signes que les reduccions estan arribant a la fi i es preveu una pujada per al 2016. Tanmateix, els EUA van continuar sent de lluny el pressupost militar més alt del món el 2015, amb 596.000 milions de dòlars (el 36% del total mundial).

La despesa militar xinesa va tornar a créixer, més o menys en línia amb el creixement econòmic. El llibre blanc de

DESPESA MILITAR MUNDIAL, 2015

Regió	Despesa (mm\$)	Variació (%)
Àfrica	(37,0)	-5,3
Nord d'Àfrica	(17,9)	2,1
Àfrica subsahariana	(19,1)	-11
Amèrica	678	-2,5
Amèrica Central i el Carib	9,5	3,7
Amèrica del Nord	611	-2,4
Amèrica del Sud	57,6	-4,0
Àsia i Oceania	436	5,4
Àsia central i sud asiàtic	68,0	0,9
Est asiàtic	302	5,7
Oceania	25,8	7,7
Sud-est asiàtic	39,7	8,8
Europa	328	1,7
Europa oriental	74,4	7,5
Occidental i central	253	-0,2
Orient Mitjà	..	..
Total mundial	1 676	1,0

() = estimació incerta; .. = dades no disponibles. Xifres de despesa en USD corrents (2015). Les variacions del període 2014-15 estan en termes reals.

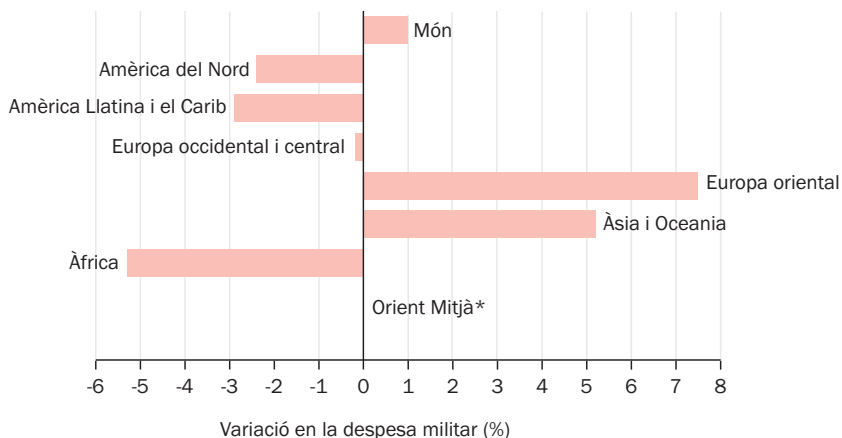
defensa de la Xina sobre estratègia militar de 2015 va presentar una visió força negativa de l'entorn geopolític de la seguretat i va assenyalar una expansió de les ambicions militars xineses, sobretot marítimes, i un canvi en l'enfocament de l'estratègia de defensa, en què preval el domini marítim sobre el terrestre. El 2015 el Govern xinès va fer grans esforços per fer front a la corrupció en l'exèrcit i va arrestar nombrosos oficials.

Els costos d'oportunitat de la despesa militar

Els costos d'oportunitat de la despesa militar en termes de despesa en desenvolupament humà, social i econòmic torna a ser un tema destacat. La comparació

CANVIS EN LA DESPESA MILITAR, PER REGIÓ, 2014-15

*No es publica cap estimació atès que les dades sobre despesa militar de l'Orient Mitjà el 2015 són molt incertes.

de les tendències en la despesa militar, sanitària i educativa des de 1995 demostra que la majoria de països han incrementat la despesa sanitària i educativa i han reduït la militar, però en alguns estats de l'Orient Mitjà i l'Europa oriental s'ha donat el cas contrari. Una majoria cada cop més gran de països gasta més en salut que en l'exèrcit, però els estats de l'Orient Mitjà, juntament amb molts estats que depenen dels ingressos del petroli en altres regions, tendeixen a ser excepcions. No hi ha cap correlació aparent entre les tendències en la despesa militar dels països i la seva despesa en salut.

Molts estudis han tingut en compte el cost d'assolir els diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) adoptats per l'ONU el 2015. Si comparem els imports analitzats en aquests estudis amb el nivell de despesa militar mundial, podem imaginar què s'hauria pogut aconseguir si s'hagués redirigit una proporció de la despesa militar mundial cap als ODS.

L'ODS 4 sobre educació es podria haver assolit còmodament a un cost força inferior al 10% de la despesa militar mundial anual, mentre que l'eliminació de la pobresa extrema i la fam (ODS 1 i 2) costarien poc més del 10%. Amb una mica menys de la meitat de la despesa militar anual mundial n'hi hauria prou per assolir la majoria dels ODS, per als quals és indispensable disposar de recursos econòmics addicionals.

Dades sobre despesa militar

Els índexs nacionals de resposta a l'instrument d'informació de l'ONU sobre despesa militar continuen disminuint. Podeu accedir a les taules del SIPRI sobre despesa militar per país a través de la base de dades sobre aquesta qüestió, a <www.sipri.org/databases/milex>. ●

14. PRODUCCIÓ D'ARMES I SERVEIS MILITARS

Les vendes de les empreses militars i d'armament del Top 100 del SIPRI van continuar disminuint per quart any consecutiu el 2014. Els seus ingressos totals el 2014 van ser de 401.000 milions de dòlars, un 1,5% inferior al 2013. Amb tot, malgrat la caiguda continuada, el volum de vendes de 2014 va ser un 43% superior al de les empreses del Top 100 del SIPRI el 2002.

Les empreses amb seu als EUA i l'Europa occidental continuen dominant els ingressos del Top 100, amb una quota conjunta del 80,3% del total d'armes venudes el 2014. Aquest predomini, tot i que és improbable que canviï a curt termini, s'ha anat retallant arran de la crisi financera de 2008 i del final de les grans operacions militars encapçalades pels EUA a l'Orient Mitjà.

Amb un increment conjunt del 10%, el fort creixement de les empreses russes ha compensat en part el descens de les empreses occidentals.

Els productors emergents

Altres 'productors consolidats' del Top 100 van incrementar les vendes d'armes en un 6% el 2014. Aquesta pujada es va deure sobretot a grans increments en la venda d'armes de l'empresa polonesa PGZ (fins a un 98,4% en termes reals). Austràlia i el Japó van incrementar les vendes d'armes en un 17,5 i un 14,7%, respectivament.

Empreses amb seu als quatre estats 'productors emergents' del Top 100 (Brasil, Corea del Sud, Índia i Turquia) van materialitzar un increment col·lectiu en ingressos del 5,1% el 2014, xifra que va ajudar a mitigar la caiguda de vendes del Top 100. Aquestes empreses es beneficien de la important despesa en armament dels

LES 10 EMPRESES MÉS GRANS PRODUCTORES D'ARMES, 2014

Empresa	Vendes d'armes (m\$)	Benefici (m\$)
1 Lockheed Martin	37 470	3 614
2 Boeing	28 300	5 446
3 BAE Systems	25 730	1 238
4 Raytheon	21 370	2 258
5 Northrop Grumman	19 660	2 069
6 General Dynamics	18 600	2 819
7 Airbus Group	14 490	3 117
8 United Technologies	13 020	6 220
9 Finmeccanica	10 540	27
10 L-3 Communications	9 810	..

.. = dades no disponibles. Empreses amb seu als EUA, excepte BAE Systems (Regne Unit), Airbus Group (Europa) i Finmeccanica (Itàlia). Xifres en USD. Les xifres dels beneficis corresponen a totes les activitats de l'empresa i inclouen les vendes no militars.

seus països i ara ofereixen els seus productes arreu del món. El Brasil va aconseguir l'increment més gran en la venda d'armes de 2014 (24,7%), seguit per Corea del Sud (10,5%) i Turquia (9,5%). En canvi, les empreses índies van mostrar una disminució general del 7,1%.

La caiguda del producte interior brut als països que obtenen una proporció important de la seva renda a partir dels ingressos del petroli, com ara l'Aràbia Saudita, Rússia i Veneçuela, podria canviar la dinàmica que ha influenciat el Top 100 en els darrers quatre anys perquè els pressupostos militars van en consonància amb els ingressos nacionals. Les perspectives d'exportació es podrien esvaïr arran de la reducció d'ingressos. Dit això, les preocupacions en matèria de seguretat a l'est asiàtic i l'Orient Mitjà podrien empènyer els estats a continuar donant prioritat a la despesa militar i l'adquisició d'armes. ●

15. TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES

El volum de transferències internacionals de grans armes va augmentar un 14% entre 2006-10 i 2011-15. Els cinc proveïdors més grans de 2011-15 —EUA, Rússia, Xina, França i Alemanya— van representar el 74% del volum de les exportacions.

Els EUA i Rússia han estat sistemàticament els principals proveïdors, amb diferència, des de 1950. Juntament amb els de l'Europa occidental, han copat històricament la llista de 10 principals proveïdors, i no es preveuen grans canvis. El grup va incrementar la seva proporció del total mundial entre 2006-10 i 2011-15, però s'hi ha incorporat la Xina, que s'ha consolidat com un dels principals proveïdors mundials de grans armes.

Per regions, el flux d'armes cap a l'Orient Mitjà va augmentar un 61% entre 2006-10 i 2011-15. El flux d'armes cap a Àsia i Oceania i Àfrica també va pujar durant aquest període, un 26 i un 19% respectivament. En canvi, el flux d'armes cap a Europa va disminuir un 41%.

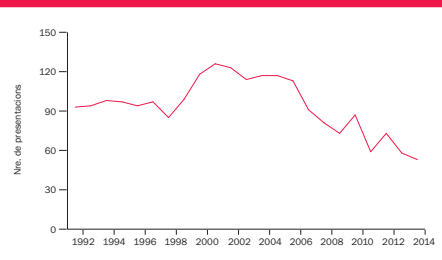
Els estats d'Àsia i Oceania representen el 48% de les importacions de grans armes el 2011-15. Dels cinc receptors principals, tres eren d'Àsia i Oceania: l'Índia, la Xina i Austràlia.

Els conflictes de bona part del món el 2015 tenien vincles directes amb les importacions d'armes. L'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica han registrat un creixement significatiu de les importacions en els darrers cinc anys. L'ús d'armes importades pels estats d'aquesta regió en el conflicte al Iemen el 2015 va generar un debat sobre la moralitat i fins i tot la legalitat d'exportar-hi armes.

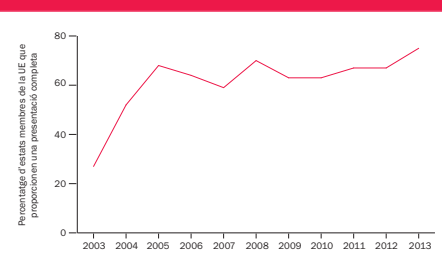
PRINCIPALS IMPORTADORS I EXPORTADORS DE GRANS ARMES, 2011-15

Exportador	Proporció mundial (%)	Importador	Proporció mundial (%)
1 EUA	33	1 Índia	14
2 Rússia	25	2 Aràbia Saudita	7,0
3 Xina	5,9	3 Xina	4,7
4 França	5,6	4 UEA	4,6
5 Alemanya	4,7	5 Austràlia	3,6
6 Regne Unit	4,5	6 Turquia	3,4
7 Espanya	3,5	7 Pakistan	3,3
8 Itàlia	2,7	8 Vietnam	2,9
9 Ucraïna	2,6	9 EUA	2,9
10 Països Baixos	2,0	10 Corea del Sud	2,6

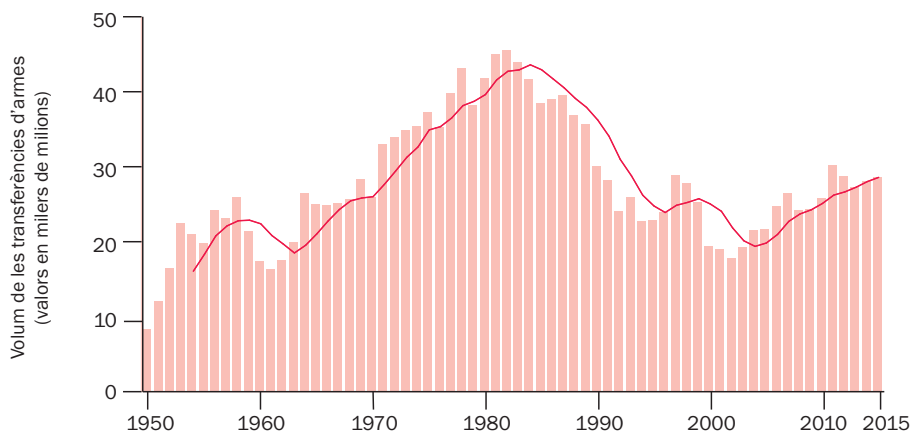
NRE. DE PRESENTACIONS AL REGISTRE D'ARMES CONVENCIONALS DE L'ONU (UNROCA), 1992-2014

PERCENTATGE D'ESTATS MEMBRES DE LA UNIÓ EUROPEA QUE PROPORCIONEN UNA PRESENTACIÓ COMPLETA PER A L'INFORME ANUAL DE LA UE SOBRE EXPORTACIONS D'ARMES, 2003-13

TENDÈNCIA EN LES TRANSFERÈNCIES DE GRANS ARMES, 1950-2015

Transparència en les transferències d'armes

Seguint la tendència dels darrers anys, el 2015 va ser un altre any decebedor pel que fa a la transparència en les transferències d'armes. La xifra d'estats que informen sobre les seves importacions i exportacions d'armes al Registre d'Armes Convencionals de les Nacions Unides (UNROCA) va tornar a caure el 2015. Poc més d'una quarta part dels membres de l'ONU van utilitzar el mecanisme d'UNROCA per notificar dades bàsiques sobre importacions i exportacions. En el període 2010-14, que engloba els cinc anys més recents sobre els quals s'informa, diversos dels 10 principals proveïdors de grans armes, segons consta al SIPRI, no van informar a UNROCA tots els anys, i molts dels importadors principals se n'han abstingut tots els anys. La participació en algunes regions, especialment l'Àfrica i l'Orient Mitjà, ha estat sistemàticament baixa en els últims anys. Amb l'excepció dels mecanismes de notificació utilitzats a l'Europa occidental, la participació en els

mecanismes regionals també sembla anar enrere. Ni l'Àsia ni l'Orient Mitjà no disposen de cap mecanisme d'aquest tipus.

El valor financer de les exportacions d'armes, 2014*

Encara que les dades del SIPRI sobre les transferències d'armes no en representen el valor financer, molts estats que exporten armes sí que publiquen xifres sobre el valor financer de les seves exportacions. A partir d'aquestes dades, el SIPRI calcula que el valor total del comerç global d'armes el 2014 va ser almenys de 94.500 milions de dòlars. No obstant això, la xifra real probablement sigui més alta.

*Darrer any amb dades disponibles. ●

16. FORCES NUCLEARS AL MÓN

A l'inici de 2016 nou estats —EUA, Rússia, Regne Unit, França, Xina, Índia, Pakistan, Israel i Corea del Nord— posseïen aproximadament 15.395 armes nuclears, de les quals 4.120 estaven desplegades amb forces operatives. Unes 1.800 d'aquestes armes es mantenen en un estat d'alerta operativa alta.

Els arsenals nuclears

La xifra total d'ogives nuclears al món està disminuint, sobretot gràcies a la reducció dels Estats Units i Rússia dels seus arsenals nuclears, com a resultat del Tractat sobre Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Estratègiques Ofensives (Nou START) del 2010 i de reduccions unilaterals. Amb tot, el ritme de reduccions sembla alentir-se i des de principis de 2011 cap de les dues parts no ha fet grans reduccions en les seves forces nuclears estratègiques desplegades. A més, tant els EUA com Rússia tenen en marxa extensos i costosos programes per modernitzar els seus sistemes vectors d'armes nuclears, ogives i instal·lacions de producció.

Els altres estats amb armes nuclears tenen arsenals força més petits, però tots estan desenvolupant o desplegant nous sistemes d'armes o han anunciat la intenció de fer-ho. El Regne Unit (que va optar el 2015 per renovar el sistema Trident) i França s'han compromès a mantenir i modernitzar les seves forces i infraestructures; la Xina s'ha embarcat en un programa de modernització a llarg termini per millorar la qualitat de les seves forces; l'Índia i el Pakistan estan expandint els seus arsenals i també estan desenvolupant sistemes vectors de míssils terrestres, marítims i aeris; Israel

està fent assajos amb un nou míssil balístic de llarg abast, i Corea del Nord continua donant prioritat al seu programa nuclear militar, però es desconeix si ha desenvolupat una ogiva compatible amb un míssil balístic.

Transparència insuficient

L'existència d'informació fiable sobre l'estat dels arsenals nuclears i les capacitats dels estats que tenen armes nuclears varia considerablement. Els EUA han revelat informació important sobre el seu arsenal i les seves forces, i França i el Regne Unit declaren certa informació. Rússia, tot i compartir informació amb els EUA, es nega a revelar el desglossament detallat de les seves forces especificades en el Nou START. La Xina continua sent un estat molt opac. Els governs indi i pakistanès proporcionen declaracions sobre alguns dels seus assajos balístics, però no donen informació sobre l'estat ni la dimensió dels seus arsenals. Israel no confirma ni desmenteix oficialment que disposi d'armes nuclears i Corea del Nord no proporciona informació sobre les seves capacitats nuclears.

Materials físsils

La matèria primera per a les armes nuclears és el material físsil, ja sigui urani altament enriquit (UAE) o plutoni separat. Els EUA, França, el Regne Unit, Rússia i la Xina han produït UAE i plutoni per a les seves armes nuclears; l'Índia i Israel han produït principalment plutoni, i el Pakistan ha produït principalment UAE. Tots els estats que disposen d'una indústria civil d'enriquiment nuclear o reprocessament són capaços de produir materials físsils. ●

FORCES NUCLEARS AL MÓN, 2015

País	Ogives desplegades	Altres ogives	Total inventari
EUA	1 930	2 500	7 000
Rússia	1 790	2 800	7 290
Regne Unit	120	-	215
França	280	10	300
Xina	-	-	260
Índia	-	..	100-120
Pakistan	-	..	110-130
Israel	-	..	80
Corea del Nord	-	(10)	(10)
Total	4 120	5 310	~15 395

.. = no aplicable o no disponible; - = zero;
 () = xifra incerta. Totes les estimacions són aproximades i corresponen a gener de 2016.

ELS ESTOCS MUNDIALS DE MATERIALS FÍSSILS, 2015

Els materials que poden desencadenar una reacció explosiva de fissió en cadena són essencials per a qualsevol tipus d'explosiu nuclear, des de les armes de fissió de primera generació fins a les armes termonuclears avançades. Els més comuns són l'urani altament enriquit (UAE) i el plutoni.

Pel que fa a les seves armes nuclears, els EUA, França, el Regne Unit, Rússia i la Xina han produït UAE i plutoni; Corea del Nord, l'Índia i Israel han produït principalment plutoni, i el Pakistan està passant d'armes principalment d'UAE a armes de plutoni. Tots els estats que disposen d'una indústria civil d'enriquiment nuclear o reprocessament tenen una certa capacitat per produir materials físsils per a armes.

El Grup Internacional sobre Materials Físsils recull informació sobre els estocs mundials de materials físsils.

	Estocs mundials, 2015
Urani altament enriquit	~1 355 tones
Plutoni separat	
Estocs militars	~230 tones
Estocs civils	~275 tones

FITXES TÈCNIQUES DEL SIPRI

Cada any, abans que es publiqui la nova edició de l'Anuari, el SIPRI fa una sèrie de presentacions de dades per a l'últim any del qual se'n disposa. Cada presentació inclou una fitxa detallada i actualitzada que posa en relleu les principals conclusions, les quals s'analitzen a fons al capítol corresponent de l'Anuari. Aquestes fitxes són completes i ofereixen un resum de la informació que es publicarà.

Fleurant, A., Perlo-Freeman, S., Wezeman, P. D., Wezeman, S. T. i Kelly, N., 'Les empreses militars i de producció d'armes del Top 100 del SIPRI, 2014', fitxa del SIPRI, desembre de 2015, <<https://www.sipri.org/publications/2015/sipri-fact-sheets/sipri-top-100-arms-producing-and-military-services-companies-2014>>.

Fleurant, A., Perlo-Freeman, S., Wezeman, P. D. i Wezeman, S. T., 'Tendències en les transferències internacionals d'armes, 2015', fitxa del SIPRI, febrer de 2016, <<https://www.sipri.org/publications/2016/sipri-fact-sheets/trends-international-arms-transfers-2015>>.

Perlo-Freeman, S., Fleurant, A., Wezeman, P. D. i Wezeman, S. T., 'Tendències en la despesa militar mundial, 2015', fitxa del SIPRI, abril de 2016, <<https://www.sipri.org/publications/2016/sipri-fact-sheets/trends-world-military-expenditure-2015>>.

Kile, S. N. i Kristensen, H. M., 'Tendències en les forces nuclears mundials, 2016', fitxa del SIPRI, juny de 2016, <<https://www.sipri.org/publications/2016/sipri-fact-sheets/trends-world-nuclear-forces-2016>>.

17. CONTROL D'ARMES NUCLEARS I NO-PROLIFERACIÓ

El pacte nuclear iranià

El més destacat de la no-prolifерació nuclear el 2015 va ser l'emblemàtic acord multinacional sobre limitacions del programa nuclear iranià. Les negociacions entre l'Iran i França, Alemanya, el Regne Unit, la Xina, Rússia i els Estats Units, facilitades per la Unió Europea (E3/EU+3), van produir el Pla Integral d'Acció Conjunta (PIAC), que defineix un ampli règim de supervisió i verificació que ha d'aplicar l'Organisme Internacional d'Energia Atòmica (OIEA) per garantir que el programa nuclear iranià es limita a fins pacífics. El PIAC es va signar a Viena el 14 de juliol de 2015 en paral·lel a un full de ruta per esclarir qüestions passades i futures relatives al programa nuclear iranià, signat per l'Iran i l'OIEA. Les disposicions del PIAC es van incorporar a la Resolució 2231 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, que prepara el camí per aixecar totes les sancions multilaterals sobre l'Iran.

Al llarg de 2015 l'Iran va seguir aplicant el seu acord de salvaguardes amb l'OIEA, així com les mesures relatives a la declaració conjunta sobre un marc de cooperació, acordada entre l'OIEA i l'Iran l'11 de novembre de 2013, i el Pla d'Acció Conjunta acordat amb l'E3/UE+3 el 24 de novembre de 2013. Durant el 2015, com en anys anteriors, l'OIEA va mantenir que no s'havia desviat material nuclear declarat a les instal·lacions i centres nuclears declarats per l'Iran en virtut del seu acord de salvaguardes. Amb tot, l'OIEA no estava en disposició de garantir de manera fidedigna l'absència d'activitats i materials nuclears no declarats a l'Iran, i per tant no

va poder concloure que tot el material nuclear que hi ha a l'Iran s'utilitzi exclusivament amb fins pacífics. A aquesta conclusió més àmplia només s'hi pot arribar per als estats amb un protocol addicional en vigor i per als quals l'OIEA ha dut a terme la seva avaluació de salvaguardes per a "l'estat en conjunt".

La Conferència de Revisió del TNP de 2015

El pitjor moment de l'any va ser el rebuig canadenc, britànic i nord-americà del document final de la Conferència de Revisió del TNP de 2015. Aquest fracàs es deu a desacords sobre la creació d'una zona lliure d'armes nuclears i altres armes de destrucció massiva a l'Orient Mitjà i sobre les seves conseqüències humanitàries, així com a la manca de progrés en desarmament nuclear.

L'Assemblea General de l'ONU va votar el 2015 la creació d'un grup de treball obert per "promoure les negociacions multilaterals sobre desarmament nuclear".

La Conferència sobre Desarmament tampoc va poder acordar un programa de treball i per tant va ser incapaç d'iniciar negociacions sobre cap punt de la seva agenda. A les sessions d'alt nivell d'aquesta conferència del 2-9 de març de 2015, els ministres i alts funcionaris d'exteriors de 31 estats membres van destacar, entre altres coses, la importància de la Conferència de Revisió del TNP de 2015 i les conseqüències humanitàries de l'ús d'armes nuclears. ●

18. REDUCCIÓ DE LES AMENACES A LA SEGURETAT QUE REPRESENTEN ELS MATERIALS QUÍMICS I BIOLÒGICS

Control de les armes biològiques

El 2015 els estats part de la Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques (CABT) de 1972 es van reunir en les darreres reunions entre períodes de sessions abans de la VIII Conferència de Revisió, que s'ha de celebrar el novembre de 2016. Els tres punts destacats de l'agenda van ser la cooperació i l'assistència, una revisió dels avenços en ciència i tecnologia, i el reforçament de la implantació nacional. El tema biennal especial per a 2015 va ser la implantació de l'article VII de la CABT, que està relacionat amb l'assistència als qui viuen sota l'amenaça de les armes biològiques.

Els marcs jurídic i polític per a la seguretat i protecció biològica i química inclouen activitats que reforcen les prohibicions internacionals de la guerra química i biològica. El 2015 el Consell Assessor Nacional dels EUA sobre Bioseguretat va prestar una gran atenció a les implicacions en seguretat i protecció que la recerca basada en el guany de funció té en els casos en què es potencia la capacitat d'un patògen de provocar una malaltia.

Control de les armes químiques i desarmament

L'Organització per a la Prohibició d'Armes Químiques (OPAQ) va seguir verificant el compliment de la Convenció sobre Armes Químiques de 1993 i va continuar profundament compromesa amb el treball iniciat el 2013 per confirmar la precisió i exhaustivitat de les declaracions de Síria sobre armes químiques i infraestructures

relacionades i la seva destrucció. Les darreres substàncies tòxiques i precursors extrets de Síria durant les operacions marítimes de 2013-14 es van destruir el gener de 2016.

Investigació de les acusacions d'ús d'armes químiques a Síria

Les noves acusacions, algunes de les quals van ser confirmades, sobre l'ús d'armes químiques a Síria, i potser la regió circumdant, van empènyer el Consell de Seguretat de l'ONU a aprovar el 7 d'agost de 2015 la Resolució 2235 per crear un mecanisme d'investigació conjunta OPAQ-ONU. Aquest mecanisme, que comprèn 24 experts, va començar a funcionar el 13 de novembre de 2015 i tindrà una vigència de 12 mesos. Està encarregat d'identificar el context més ampli dels presumptes atacs amb armes químiques, com ara qui en són els còmplices, organitzadors, proveïdors de fons i promotors. ●

L'ANY DE REFLEXIÓ DEL SIPRI

Per celebrar el seu 50è aniversari, el SIPRI ha produït la sèrie de curtmetratges *2016—A Year of Reflection*, centrats en els 50 anys d'experiència del SIPRI en la recopilació de dades a favor de la pau i la seva funció per construir un futur més pacífic. Per veure'ls, visiteu el canal YouTube del SIPRI: <www.youtube.com/user/SIPRIorg/playlists>.

19. CONTROLS DEL COMERÇ D'ARMES I DEL MATERIAL DE DOBLE ÚS

El Tractat sobre el Comerç d'Armes

La primera conferència d'estats part del Tractat sobre el Comerç d'Armes (TCA) va tenir lloc a Cancún, Mèxic, el 24-27 d'agost de 2015. Malgrat el desacord en qüestions bàsiques durant el procés preparatori, es van prendre decisions vitals sobre procediment que van posar les bases per implantar el TCA, com ara la ubicació de la secretaria. Amb tot, cal superar grans obstacles per tal que el TCA tingui utilitat pràctica. Els grans estats subministradors i receptors d'armes, com ara l'Aràbia Saudita, l'Índia, Rússia i la Xina, continuen fora del tractat i els Estats Units encara no l'han ratificat. També farà falta un increment de les adhesions, sobretot d'estats africans i asiàtics, així com el desenvolupament de capacitat per permetre l'aplicació dels tractats.

Embargaments d'armes multilaterals

El 2015 hi havia en vigor 38 embargaments multilaterals d'armes: 15 d'imposats per l'ONU, 22 per la Unió Europea i 1 per la Lliga Àrab. Dels embargaments de la UE, 11 aplicaven directament decisions de l'ONU, 3 aplicaven embargaments de l'ONU amb un abast geogràfic modificat i 8 no tenien equivalent a l'ONU. L'únic embargament d'armes de la Lliga Àrab (sobre Síria) no tenia equivalent a l'ONU.

El 2015 l'ONU va imposar un embargament d'armes al grup armat houthi al Iemen i va incorporar canvis significatius a l'embargament d'armes a l'Iran. La UE no va imposar cap embargament nou. Es van denunciar diverses violacions d'embargaments de l'ONU, com ara

EMBARGAMENTS MULTILATERALS D'ARMES EN VIGOR, 2015

Nacions Unides (15 embargaments)

- Corea del Nord • Costa d'Ivori • Eritrea
- Iemen (FNG) • Iraq (FNG) • Iran • EI, al-Qaeda i individus i entitats associats
- Líban (FNG) • Libèria (FNG) • Líbia (FNG)
- República Centreafricana • República Democràtica del Congo (FNG) • Somàlia
- Sudan (Darfur) • Talibans

Unió Europea (22 embargaments)

- Aplicacions d'embargaments de l'ONU (11):
- Al-Qaeda, els talibans i individus i entitats associats • Costa d'Ivori • Eritrea • Iemen (FNG) • Iraq (FNG) • Líban (FNG) • Libèria (FNG) • Líbia (FNG) • República Centreafricana • República Democràtica del Congo (FNG) • Somàlia (FNG)

Adaptacions d'embargaments de l'ONU (3):

- Corea del Nord • Iran • Sudan (Darfur)

Embargaments sense equivalent a l'ONU (8):

- Bielorússia • Egipte • Myanmar • Rússia
- Síria • Sudan del Sud • Zimbabwe • Xina

Lliga Àrab (1 embargament)

- Síria

FNG = forces no governamentals.

exportacions d'armes per part de l'Iran i subministraments d'armes a Líbia que es van dur a terme sense el permís del comitè de sancions corresponent de l'ONU. A diferència dels embargaments de les Nacions Unides, no hi ha cap mecanisme sistemàtic per supervisar el compliment dels embargaments d'armes de la UE i la Lliga Àrab.

Règims de control de les exportacions

Tots els règims multilaterals de control de les exportacions —el Grup Austràlia, el Règim de Control de la Tecnologia de Míssils (RCTM), el Grup de Subministradors Nuclears (GSN) i l'Acord de Wassenaar sobre control de les

exportacions d'armes convencionals i articles i tecnologies de doble ús— van mirar d'actualitzar els seus controls comercials de béns, programari i tecnologies amb usos relacionats amb les armes químiques, biològiques, nuclears i convencionals.

Els debats sobre normes comunes per controlar el trànsit i transbordament van donar lloc a l'adopció d'un document de millors pràctiques en l'Acord de Wassenaar. Tots els règims van afrontar dificultats amb l'admissió de nous membres a causa del consens necessari per aprovar les sol·licituds. El 2015 es va debatre en tots els règims quina relació s'ha d'establir amb els estats no participants. Aquests esforços van incloure la formalització de l'estatus d'adhesió unilateral als règims, excepte en l'RCTM, i la concessió a aquest estatus de més notorietat i incentius per mitjà d'un major intercanvi d'informació.

Els règims també van mirar d'incrementar el valor afegit del seu diàleg de participació més enllà de compartir informació pública. Van prosseguir els debats sobre la participació de l'Índia en els règims, en particular el GSN i l'RCTM. Aquest darrer no va aprovar la incorporació de l'Índia, segons es va dir a causa d'un veto basat en un afer no relacionat. Els règims també van esmenar les llistes de control comunes per abordar els reptes de les tecnologies emergents i les estratègies d'aprovisionament d'aquells que intenten adquirir armes de destrucció massiva i sistemes vectors avançats.

Novetats en el control de les exportacions de la UE

El 2015 es van revisar els controls de les exportacions de la UE sobre les armes convencionals i els productes de doble ús.

També es va finalitzar la revisió de la Posició Comuna de la UE que defineix les regles comunes que regeixen el control de les exportacions de tecnologia i equipament militar. Tot i que l'instrument no va patir canvis, sí que es va modificar l'orientació donada a certs criteris d'exportació, en part per tenir en compte seccions del TCA, com ara la referència a la violència de gènere.

El 2015 va prosseguir la revisió de la UE de la seva regulació de l'exportació, el trànsit i la intermediació de productes de doble ús. Es preveu que el 2016 la Comissió Europea presenti una proposta legislativa que probablement ampliarà els controls sobre les transferències de vigilància. També podria donar lloc a un canvi que transcendeixi la dicotomia entre aplicacions civils i militars en englobar la gamma de béns regulats en relació amb l'usuari final, és a dir els sistemes utilitzats per agències d'informació i òrgans policials.

Els controls de les exportacions i el sector privat

L'ampliació del ventall d'entitats del sector privat potencialment subjectes als controls comercials i l'increment de la complexitat de les tendències comercials han ajudat a impulsar dues novetats entre les autoritats reguladores dels països, els règims de control de les exportacions de la UE i —en menor mesura— els fòrums internacionals: un gir creixent cap a la reducció dels requisits d'autorització per a les exportacions menys sensibles, a través de l'ús de llicències mundials i generals; i els intents actuals per incentivar l'adopció de programes de compliment intern a les empreses i les entitats de recerca. ●

BASES DE DADES DEL SIPRI

Base de dades sobre despesa militar
Base de dades sobre transferències d'armes
Base de dades sobre embargaments d'armes
Base de dades sobre informes nacionals
Base de dades sobre operacions de pau multilaterals
Inventari d'acords sobre control d'armes i desarmament
Inventari d'òrgans de cooperació internacional en l'àmbit de la seguretat

Accés a les bases de dades del SIPRI: www.sipri.org/databases

FUNDIPAU (FUNDACIÓ PER LA PAU)

FundiPau és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència entre persones i pobles.

El nostre compromís amb la pau ens porta a desenvolupar activitats d'educació, de sensibilització i de mobilització social per la pau i el desarmament, així com la implicació en la resolució no violenta de conflictes, tant dels propers, com dels més llunyans.

Des de FundiPau estem convençuts que la traducció al català del resum de l'anuari *SIPRI Yearbook 2016*, un material de referència internacional, proporciona un instrument cabdal per a la divulgació i la sensibilització a favor de la cultura de pau a casa nostra.

Publicacions recents de FundiPau sobre desarmament

Informe sobre les exportacions espanyoles de material de defensa, altre material i de productes i tecnologies de doble ús el 2015.

FundiPau et al.

Madrid / Barcelona 2016

Per a més detalls, visiteu www.fundipau.org.

Edició en català a cura de:

Amb el suport de:

FundiPau

Av. Meridiana, 30-32, esc. A, entl. 2a
08018 Barcelona - Teléfono 93 302 51 29
info@fundipau.org

**Ajuntament
de Barcelona**

INSTRUCCIONS PER FER COMANDES DEL SIPRI YEARBOOK 2016

SIPRI Yearbook 2016: Armaments, Disarmament and International Security

Publicat en paper i en versió electrònica per Oxford University Press

ISBN 978-0-19-878728-0, tapa dura

ISBN 978-0-19-182935-2, versió electrònica

Per a més detalls, visiteu www.sipriyearbook.org

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

TRADUCCIONS

El *SIPRI Yearbook 2016* està traduït:

- al rus per l'Institut d'Economia Mundial i Relacions Internacionals (IMEMO), Moscou
www.imemo.ru
- a l'ucraïnès pel Centre Razumkov (Centre Ucraïnès d'Estudis Econòmics i Polítics, UCEPS), Kíev
www.razumkov.org.ua
- al xinès per l'Associació Xinesa de Control d'Armes i Desarmament (CACDA), Pequín
www.cacda.org.cn

Aquestes traduccions estan finançades pel Departament Federal de Defensa, Protecció Civil i Esports de Suïssa. Per a més detalls, poseu-vos en contacte amb les entitats encarregades de la seva edició.

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

SIPRI és un institut internacional independent que es dedica a la recerca sobre el conflicte, els armaments, el control de les armes i el desarmament. Fundat el 1966, proporciona dades, anàlisis i recomanacions basades en fonts públiques.

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

Signalistgatan 9
SE-169 72 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

SIPRI YEARBOOK 2016

Armaments, Disarmament and International Security

L'anuari del SIPRI és apreciat arreu del món per polítics, diplomàtics, periodistes, docents, estudiants i ciutadans com una font d'informació i anàlisi autoritzada i independent sobre temes d'armament, desarmament i seguretat internacional. Ajuda a entendre l'evolució en matèria de seguretat internacional, armes i tecnologia, despesa militar, comerç i producció d'armes, així com els conflictes armats i les iniciatives per controlar les armes convencionals, nuclears, químiques i biològiques.

Aquest quadern resumeix la 47a edició de l'anuari del SIPRI, que inclou les novetats durant l'any 2015, en les àrees següents:

- *Els conflictes armats i la gestió de conflictes*, amb atenció a l'Orient Mitjà i l'acord de pau de Mali, a més d'estudis sobre el suport exterior en guerres civils (els casos de Síria i Ucraïna), les tendències en les dades sobre conflictes armats i les tendències mundials i regionals en les operacions de pau.
- *La seguretat i el desenvolupament*, amb les novetats relacionades amb l'agenda Dones, Pau i Seguretat, els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides i les perspectives econòmiques a l'Afganistan, així com estudis sobre ciberseguretat, clima i seguretat, i la fragilitat i la resiliència a Europa després dels atacs terroristes de París i l'actual crisi de refugiats.
- *La despesa militar, la producció d'armes i les transferències internacionals d'armes*.
- *Les forces nuclears al món*, amb informació sobre cadascun dels nou estats amb armament nuclear.
- *El control d'armes nuclears*, amb les novetats sobre el pacte nuclear de l'Iran i el control multilateral d'armes i el desarmament.
- *Sancions internacionals, embargaments d'armes i altres mesures restrictives* com les aplicades a l'Iran.
- *La reducció de les amenaces contra la seguretat que representen els materials químics i biològics*, incloent-hi la investigació de les acusacions d'ús d'armes químiques a l'Orient Mitjà.
- *Els controls del comerç d'armes i del material de doble ús*, amb les novetats sobre el Tractat sobre el Comerç d'Armes, els embargaments multilaterals d'armes i els règims de control de les exportacions.

L'anuari també ofereix una visió de 10 anys sobre els patrons de la violència armada i un resum de l'índex de pau global, així com annexos sobre els acords de control d'armes i desarmament, els òrgans de cooperació internacional en matèria de seguretat i els esdeveniments de 2015.